

BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ (BCE)

Banca Centrală Europeană (BCE) este principala instituție a uniunii economice și monetare și este responsabilă de politica monetară a zonei euro de la 1 ianuarie 1999. BCE formează împreună cu băncile centrale naționale ale tuturor statelor membre ale UE Sistemul European al Băncilor Centrale. Obiectivul principal al Sistemului European al Băncilor Centrale este menținerea stabilității prețurilor. De la 4 noiembrie 2014, de responsabilitatea BCE țin anumite sarcini legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit în cadrul mecanismului unic de supraveghere. Ca autoritate de supraveghere a sectorului bancar, BCE are și un rol consultativ în ceea ce privește evaluarea planurilor de rezoluție a instituțiilor de credit.

TEMEI JURIDIC

- Articolele 3 și 13 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE);
- dispozițiile principale sunt incluse la articolul 3 alineatul (1) litera (c) și la articolele 119, 123, 127-134, 138-144, 219 și 282-284 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE);
- Protocolul (nr. 4) privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale (SEBC) și al Băncii Centrale Europene (BCE) și Protocolul (nr. 16) privind anumite dispoziții privind Danemarca, anexate la TUE și TFUE;
- Regulamentul (UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit (Regulamentul privind mecanismul unic de supraveghere – MUS);
- Regulamentul (UE) nr. 806/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 iulie 2014 de stabilire a unor norme uniforme și a unei proceduri uniforme de rezoluție a instituțiilor de credit și a anumitor firme de investiții (Regulamentul privind mecanismul unic de rezoluție – MUR).

ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

Conform tratatelor, printre responsabilitățile principale ale BCE se află și politica monetară din zona euro. Regulamentul privind MUS conferă BCE anumite funcții de supraveghere a instituțiilor de credit începând cu noiembrie 2014.

A. Funcția monetară

BCE și băncile centrale naționale (BCN) din toate statele membre formează Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC), iar Eurosistemul include BCE și BCN ale statelor membre ale UE care folosesc euro ca monedă națională. În TFUE se face trimitere mai degrabă la SEBC decât la Eurosistem, având în vedere faptul că a fost creat pe baza ipotezei că toate statele membre ale UE vor adopta, în cele din urmă, moneda euro. În cazul statelor membre care nu au adoptat încă moneda euro (deoarece beneficiază de o derogare sau de opțiunea de neparticipare – „opt-out”), anumite dispoziții din tratat referitoare la SEBC nu se aplică, astfel încât trimerile generale din tratat la SEBC se referă, de fapt, în principal la Eurosistem. Independența BCE este consacrată la articolul 130 din TFUE: „În exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin tratate și prin Statutul SEBC și al BCE, Banca Centrală Europeană, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism.”

1. Organele de decizie

Organele de decizie ale BCE sunt Consiliul guvernatorilor, Comitetul executiv și Consiliul general. SEBC este condus de organele de decizie ale BCE.

a. Consiliul guvernatorilor

Consiliul guvernatorilor al BCE este format din membrii Comitetului executiv al BCE și din guvernatorii BCN ale statelor membre din zona euro. În conformitate cu articolul 12.1 din Statutul BCE, Consiliul guvernatorilor adoptă orientările și ia deciziile necesare pentru a asigura îndeplinirea atribuțiilor. Acesta formulează politica monetară și stabilește orientările necesare pentru punerea sa în aplicare. Consiliul guvernatorilor adoptă Regulamentul de procedură al BCE, exercită funcții consultative și decide modul de reprezentare a SEBC în domeniul cooperării internaționale (articolele 12.3-12.5 din Statutul BCE). Consiliul guvernatorilor poate, de asemenea, să delege anumite competențe Comitetului executiv (articolul 12.1 din Statutul BCE). Consiliul guvernatorilor se reunește, de regulă, de două ori pe lună. Aderarea Lituaniei la zona euro de la 1 ianuarie 2015 a dus la crearea unui sistem conform căruia guvernatorii BCN dețin cu rândul drepturile de vot în Consiliul guvernatorilor. Guvernatorii din primele cinci țări – în funcție de dimensiunea economiilor lor și a sectoarelor lor financiare – dețin în comun patru drepturi de vot. Toți ceilalți (în prezent 14) dețin în comun 11 drepturi de vot. Guvernatorii folosesc drepturile de vot cu rândul, câte o lună. Membrii Comitetului executiv al BCE au drepturi de vot permanente.

b. Comitetul executiv

Comitetul executiv este format din președinte, vicepreședinte și alți patru membri. Aceștia sunt numiți de către Consiliul European prin majoritate calificată pe baza unei recomandări din partea Consiliului, după consultarea Parlamentului European și a Consiliului guvernatorilor. Mandatul membrilor este de opt ani și nu poate fi reînnoit [articolul 283 alineatul (2) din TFUE și articolele 11.1 și 11.2 din Statutul BCE]. Comitetul executiv este răspunzător pentru administrarea curentă și de fiecare zi a

BCE (articolul 11.6 din Statutul BCE). Acesta pune în aplicare politica monetară în conformitate cu orientările și deciziile adoptate de Consiliul guvernatorilor. El transmite instrucțiunile necesare băncilor centrale naționale. Comitetul executiv pregătește reuniunile Consiliului guvernatorilor.

c. Consiliul general

Consiliul general este cel de-al treilea organ de decizie al BCE (articolul 141 din TFUE; articolul 44 din Statutul BCE), dar numai atât timp cât unele state membre ale UE nu au adoptat încă moneda euro. Acesta este format din președintele și vicepreședintele BCE, precum și din guvernatorii BCN ale tuturor statelor membre ale UE. La reuniunile Consiliului general pot participa și alți membri ai Comitetului executiv, dar fără a avea drept de vot (articolul 44.2 din Statutul BCE).

2. Obiective și sarcini

În conformitate cu articolul 127 alineatul (1) din TFUE, principalul obiectiv al SEBC este menținerea stabilității prețurilor. Fără a aduce atingere acestui obiectiv, SEBC susține, de asemenea, politicile economice generale ale Uniunii pentru a contribui la realizarea obiectivelor Uniunii, definite la articolul 3 din TUE. SEBC acționează în conformitate cu principiul unei economii de piață deschise în care concurența este liberă, respectând principiile stabilite la articolul 119 din TFUE. Sarcinile de bază îndeplinite prin intermediul SEBC [articolul 127 alineatul (2) din TFUE, articolul 3 din Statutul BCE] sunt: stabilirea și punerea în aplicare a politicii monetare a Uniunii; efectuarea operațiunilor de schimb valutar în conformitate cu articolul 219 din TFUE; deținerea și administrarea rezervelor valutare oficiale ale statelor membre; și promovarea bunei funcționări a sistemelor de plăți.

3. Competențe și instrumente

BCE este singura abilitată să autorizeze emisiunea de bancnote euro. Statele membre pot emite monede metalice euro, sub rezerva aprobării de către BCE a volumului emisiunii (articolul 128 din TFUE). BCE adoptă regulamentele și deciziile necesare îndeplinirii sarcinilor încredințate SEBC prin tratat și prin Statutul BCE. În plus, emite recomandări și avize (articolul 132 din TFUE). BCE trebuie consultată cu privire la orice act al Uniunii propus în domeniile care țin de competența sa, iar autoritățile naționale trebuie să o consulte cu privire la orice proiect de act legislativ în domeniile care sunt de competența sa [articolul 127 alineatul (4) din TFUE]. BCE poate formula avize cu privire la subiectele supuse consultării. De asemenea, BCE este consultată cu privire la deciziile de stabilire a pozițiilor comune și la măsurile legate de reprezentarea unitară a zonei euro în cadrul instituțiilor financiare internaționale (articolul 138 din TFUE). BCE, sprijinită de BCN, culege informațiile statistice necesare fie de la autoritățile naționale competente, fie direct de la agenții economici (articolul 5 din Statutul BCE). În Statutul BCE se enumeră diverse instrumente pe care BCE le poate utiliza pentru a-și îndeplini funcțiile monetare. BCE și BCN pot deschide conturi pentru instituții de credit, entități publice și alți participanți pe piață și pot accepta active drept garanție. Aceasta poate efectua operațiuni pe piață și operațiuni de creditare și poate impune constituirea de rezerve minime. Consiliul guvernatorilor poate, de asemenea, decide, cu o majoritate de două treimi, cu privire la alte instrumente de control monetar. Cu toate acestea, la articolul 123 din TFUE se interzice de a acorda finanțare monetară

și se stabilesc limite privind utilizarea instrumentelor de politică monetară. Pentru a asigura sisteme de compensare și de plată eficiente și fiabile, BCE poate pune la dispoziție infrastructura necesară și poate stabili politici de supraveghere. BCE poate, de asemenea, să stabilească relații cu bănci centrale și instituții financiare din alte țări și cu organizații internaționale.

4. Statele membre care fac obiectul unei derogări sau aplică opțiunea de neparticipare

Articolele 139-144 din TFUE prevăd dispoziții speciale pentru statele membre care au obligația, în temeiul tratatului, de a adopta moneda euro, dar care încă nu îndeplinesc condițiile necesare („state membre care fac obiectul unei derogări”). Anumite dispoziții din tratat nu se aplică în cazul acestor state membre, de exemplu obiectivele și sarcinile SEBC [articolul 127 alineatele (1)-(3) și (5) din TFUE] și emiterea de monedă metalică euro (articolul 128 din TFUE). Potrivit Protocolului (nr. 16) anexat la TFUE, Danemarca a fost autorizată să aplice opțiunea de neparticipare și, astfel, nu are obligația să adere la zona euro.

B. Funcția de supraveghere

Din noiembrie 2014, BCE este răspunzătoare de supravegherea tuturor instituțiilor de credit (fie direct, pentru băncile cele mai mari, fie indirect, pentru alte instituții de credit) din statele membre care fac parte din mecanismul unic de supraveghere (MUS). Pentru îndeplinirea acestei funcții, BCE cooperează îndeaproape cu celelalte entități din Sistemul european de supraveghere financiară (SESF). BCE și autoritățile naționale competente ale statelor membre din zona euro constituie mecanismul unic de supraveghere (MUS). La MUS pot participa și autoritățile competente ale statelor membre din afara zonei euro. BCE supraveghează în mod direct cele mai mari bănci, iar autoritățile naționale de supraveghere monitorizează în continuare celelalte bănci. Principalele sarcini ale BCE și ale autorităților naționale de supraveghere constau în verificarea respectării de către bănci a normelor UE privind sectorul bancar și în tratarea problemelor în stadiu timpuriu.

1. Organismul care asigură funcția de supraveghere: Consiliul de supraveghere

Consiliul de supraveghere al BCE este format din președinte, vicepreședinte, patru reprezentanți ai BCE (atribuțiile acestora pot să nu aibă o legătură directă cu funcția monetară a BCE) și un reprezentant al autorității naționale competente din fiecare stat membru care ia parte la MUS. Parlamentul European trebuie să aprobe candidații propuși de BCE pentru funcțiile de președinte și vicepreședinte. Consiliul de supraveghere adoptă decizii prin majoritate simplă. Consiliul de supraveghere este un organ intern care are sarcina de a planifica, pregăti și executa funcțiile de supraveghere conferite BCE. Acesta elaborează și propune Consiliului guvernatorilor proiecte complete de decizii în materie de supraveghere. Proiectele de decizii sunt adoptate în cazul în care Consiliul guvernatorilor nu le respinge într-un anumit interval de timp. Dacă un stat membru participant din afara zonei euro nu este de acord cu un proiect de decizie al Consiliului de supraveghere, se aplică o procedură specială, iar statul membru respectiv poate chiar solicita încetarea cooperării strânse.

2. Obiective și sarcini

În calitate de autoritate de supraveghere a sectorului bancar, printre sarcinile BCE se află eliberarea și retragerea autorizațiilor pentru instituțiile de credit, asigurarea respectării cerințelor prudențiale, desfășurarea de analize de supraveghere și participarea la supravegherea suplimentară a conglomeratelor financiare. De asemenea, BCE trebuie să contracareze riscurile sistemice și macroprudențiale.

3. Competențe și instrumente

Pentru a-și putea îndeplini rolul de autoritate de supraveghere, BCE are competența de a desfășura anchete (solicitări de informații, investigații generale și inspecții la fața locului) și prerogative de supraveghere specifice (de exemplu, autorizarea instituțiilor de credit). BCE are, de asemenea, competența de a aplica sancțiuni administrative. În plus, aceasta poate obliga instituțiile de credit să dețină rezerve de capital mai mari.

C. Alte funcții

BCE are atribuții conferite și de alte temeuri juridice. Tratatul privind Mecanismul european de stabilitate (MES) (în vigoare din septembrie 2012) consacră MES ca instituție financiară internațională și conferă BCE anumite atribuții legate de acordarea de asistență financiară, în principal în materie de evaluare și analiză. În conformitate cu regulamentul de instituire a Comitetului european pentru risc sistemic (CERS), care este responsabil pentru supravegherea macroprudențială a sistemului financiar din Uniunea Europeană, BCE pune la dispoziția CERS un secretariat, care îi oferă sprijin analitic, statistic, logistic și administrativ. Președintele BCE are, de asemenea, calitatea de președinte al CERS. BCE îi revine un rol consultativ în ceea ce privește evaluarea planurilor de rezoluție a instituțiilor de credit elaborate în temeiul Directivei privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare (DRRB) și al Regulamentului privind mecanismul unic de rezoluție (RMUR). În cadrul mecanismului unic de rezoluție (MUR), BCE determină dacă o instituție de credit se confruntă sau este susceptibilă de a se confrunța cu dificultăți majore și informează în consecință Comisia Europeană și Comitetul unic de rezoluție. Autoritățile responsabile pentru rezoluție decid cu privire la măsurile de rezoluție adecvate. Comitetul unic de rezoluție este organismul principal care adoptă decizii în cadrul mecanismului unic de rezoluție. Misiunea sa este de a garanta că instituțiile de credit și alte entități din sfera sa de competență care se confruntă cu dificultăți majore sunt supuse unei rezoluții eficiente, care presupune cheltuieli minime pentru contribuabili și economia reală. Comitetul unic de rezoluție este pe deplin funcțional de la 1 ianuarie 2016.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Președintele BCE prezintă Parlamentului un raport referitor la chestiunile de politică monetară în cadrul unui dialog monetar trimestrial. De asemenea, BCE elaborează un raport anual referitor la politica monetară, care este prezentat Parlamentului. Parlamentul adoptă o rezoluție referitoare la acest raport anual. Deputații pot adresa BCE întrebări cu solicitare de răspuns scris. De asemenea, Parlamentul este consultat în cadrul [procedurii de numire a membrilor Comitetului executiv al BCE](#).

Pentru noile responsabilități în materie de supraveghere ale BCE se introduc cerințe suplimentare privind răspunderea, astfel cum se prevede în Regulamentul privind MUS. Mecanismele practice fac obiectul unui acord interinstituțional între Parlament și BCE. Mecanismele de asigurare a răspunderii includ audierea președintelui Consiliului de supraveghere de către comisia competentă, și anume de către Comisia pentru afaceri economice și monetare (ECON); răspunsuri la întrebările adresate de Parlament și participarea, la cerere, la discuții confidențiale cu președintele și vicepreședintele comisiei competente. În plus, BCE elaborează un raport anual referitor la activitatea de supraveghere, pe care președintele Consiliului de supraveghere îl prezintă Parlamentului.

Dražen Rakić
02/2020

